

Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017

Obsah

- **Demografický vývoj v České republice**
- **Národní akční plán podporující pozitivního stárnutí pro období 2013 až 2017 (NAP)**
- **Oblasti NAP**
- **Zpráva o plnění NAP za rok 2013**
- **Aktualizace dokumentu NAP**
- **Agenda přípravy na stárnutí na MPSV**
- **Rada vlády pro seniory a stárnutí populace**
- **Zhodnocení NAP dle jednotlivých oblastí a jejich plnění**
- **Závěr**

Demografický vývoj v České republice

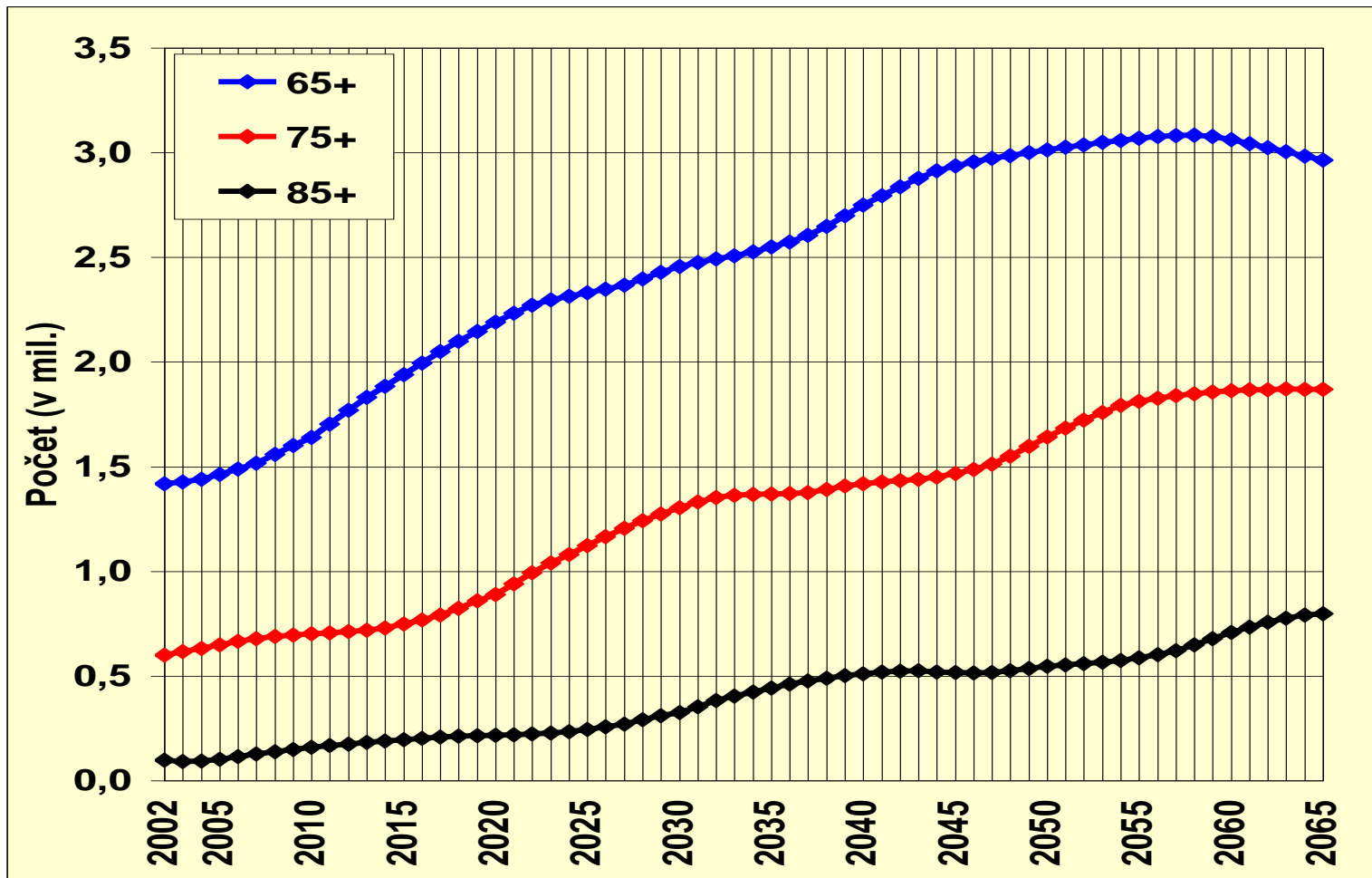
Stárnutí populace je nejcharakterističtějším rysem demografického vývoje nejen v České republice, ale i v dalších zemích Evropy.

- poměr starších osob se bude v budoucnu výrazně měnit
- zestárnutí populačně silných poválečných ročníků
- prodlužující se pravděpodobná doba dožití

Z demografických prognóz vyplývá, že:

- počet osob nad 65 let v roce 2013 bylo 1,7 milionu a v roce 2060 stoupne jejich počet nad 3,2 miliony,
- počet osob nad 75 let v roce 2013 bylo 0,7 milionu a v roce 2060 stoupne jejich počet na 2 miliony,
- počet osob nad 85 let v roce 2013 bylo 0,2 milionu a v roce 2060 stoupne jejich počet nad 0,8 milionu.
- Obyvatelstvo ČR výrazně zestárne → 1/3 osob bude starší 65 let, jejich podíl se přibližně zdvojnásobí. Početně se vyrovná velikost kategorie osob v ekonomicky aktivním a neaktivním věku.

Prognóza demografického vývoje v České republice

Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období 2013 až 2017

- Strategický dokument, který nahradil Národní program přípravy na stárnutí 2008 až 2012 (schválen usnesením vlády č. 108 z 13. února 2013)
- Národní dokument, obsahuje konkrétní opatření a gesce za plnění úkolů problematiky stárnutí populace
- Komunitní přístup - problémy s realizací - současný přístup gestorů - ministerstev k naplňování obsahu Národního akčního plánu a malá vůle propojovat opatření Národního akčního plánu s koncepčními materiály jednotlivých rezortů.
- Dalším nedostatkem je to, že při schválení dokumentu nebylo zajištěno financování jednotlivých opatření a dostatečné personální zajištění agendy přípravy na stárnutí (větší využití dotací z ESF, národní zdroje)
- Vytvoření měřitelných indikátorů pro efektivní hodnocení plnění úkolů
NAP: <http://www.mpsv.cz/cs/14540>
Podkladová studie:
http://www.mpsv.cz/files/clanky/14540/Podkladova_studie.pdf

Oblasti Národního akčního plánu podporujícího pozitivní stárnutí pro období 2013 až 2017 (NAP)

Oblasti NAP:

- Zajištění a ochrana lidských práv starších osob
- Celoživotní učení
- Zaměstnávání starších pracovníků a seniorů ve vazbě na systém důchodového pojištění
- Dobrovolnictví a mezigenerační spolupráce
- Kvalitní prostředí pro život seniorů
- Zdravé stárnutí
- Péče o nejkřehčí seniory s omezenou soběstačností

Zpráva o plnění NAP za rok 2013

- Zpráva zpracována na základě obdržených podkladů od všech gestorů jednotlivých opatření, materiál je **doplňn celkovým zhodnocením stávající situace** s cílem upozornit na potřebu se více věnovat problematice stárnutí ve společnosti: http://www.mpsv.cz/files/clanky/18749/Zprava_2013.pdf
- **Neprovázanost opatření Národního akčního plánu s Programovým prohlášením vlády a koncepcemi, vytvářených na jednotlivých rezortech**
- Při schválení NAP nebylo zajištěno financování jednotlivých opatření (možnost většího využití dotací z ESF, národní zdroje), personální poddimenzovanost
- Zpráva schválena usnesením vlády České republiky ze dne 14. července 2014 č. 584, hlavní úkoly z usnesení:
 - Aktualizace NAP do konce roku 2014,**
 - Personální a finanční zajištění plnění úkolů NAP** na jednotlivých resortech

Aktualizace dokumentu NAP

Záměrem je aktualizace dokumentu NAP do konce roku 2014:

- Novelizovat dokument tak, aby se mohlo, prostřednictvím lépe naformulovaných opatření a rozdělení gescí, realizovat účinněji politiku stárnutí populace a přispět ke zlepšení kvality života starších osob a seniorů a k rozvoji mezigenerační solidarity.
- Vydefinování základních priorit a opatření ve spolupráci s odpovědnými gestory (se zástupci ministerstev, krajské a místní samosprávy a dalšími odborníky)
- Propojení opatření NAP s koncepčními dokumenty a plány krajů včetně finančního zajištění
- Ustanovení mezirezortní skupiny k aktualizaci NAP s cílem personálně zajistit koordinaci a přípravu na stárnutí na jednotlivých rezortech a krajích
 - *22. července 2014 - jednání mezirezortní skupiny k aktualizaci NAP na úrovni ministerstev*
 - *2. září 2014 – jednání se zástupci krajů a statutárních měst, seniorských a proseniorských organizací, SZÚ, ČSÚ, přizván Svaz měst a obcí, Spolek pro obnovu venkova*

Agenda přípravy na stárnutí na MPSV

Agenda přípravy na stárnutí - jednou z prioritních oblastí v agendě sociálního začleňování

- **Personální posílení agendy přípravy na stárnutí** na resortu MPSV, návrh vzniku na minimálně samostatného oddělení přípravy na stárnutí na MPSV
- **Ustanovení resortních koordinátorů na ministerstvech a krajích** (age focal pointy, vznik mezirezortní pracovní skupiny k aktualizaci NAP,) a spolupráce při plnění opatření NAP, provázanost opatření NAP s koncepcemi na ministerstvech, plánováním na krajích a komunitním plánováním
- **Projekt EŘÚ** (projekt na efektivní řízení úřadu) – personální, věcné a procesní nastavení činností MPSV – výsledkem projektu má být zmapování situace a vazeb v oblasti politiky přípravy na stárnutí a návrh variant pro institucionální řešení problematiky přípravy na stárnutí.
- Příprava projektu „**Podpora sociálního začleňování na místní a regionální úrovni**“
- **Finanční zajištění opatření NAP v rámci MPSV**

Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Role **Rady vlády pro seniory a stárnutí populace** - stálý poradní orgán vlády pro otázky týkající se seniorů a stárnutí populace

- Založena na základě usnesení vlády č. 288 ze dne 22. března 2006
- Rada řeší problematiku seniorské populace Předsedou Rady je ministr práce a sociálních věcí, je složena ze zástupců ministerstev, zástupců krajů, zdravotní pojišťovny, předseda Rady vlády České republiky pro lidská práva, odborových svazů, seniorských organizací, nestátních neziskových organizací, odborné veřejnosti, zástupci senátu a Poslanecké sněmovny, podnikatelských svazů,
- **Spolupráce s Radou vlády pro seniory a stárnutí populace** a s pracovními skupinami Rady, cílem je efektivnější zapojení členů Rady a pracovních skupin Rady do plnění opatření NAP

Zhodnocení jednotlivých oblastí NAP a jejich plnění

Oblast: Zajištění a ochrana lidských práv starších osob

Senioři - jedná se o osoby více zranitelnými vzhledem k jejich zdravotnímu omezení, časté osamělosti, sociální izolovanosti, značné míře důvěřivosti.

Cíle:

- Zvýšit povědomí ve společnosti o právech starších osob a seniorů, informovanost společnosti, rozpoznání špatného zacházení
- Zajistit ochranu starších osob před diskriminací a všemi projevy nedůstojného zacházení, týrání a zneužívání
- Překonání negativních stereotypů ve společnosti – role veřejnoprávních prostředků
- Dostupnost různých forem pomoci, bezplatného poradenství pro seniory

Opatření:

Šíření informačních materiálů

Průběžné vzdělávání odborníků

Analýza právního rámce a spolupráce mezi veřejnou správou, nestátními organizacemi a seniory samotnými

Rozvoj poradenství, důraz na prevenci

Zhodnocení jednotlivých oblastí NAP a jejich plnění

Oblast: Celoživotní učení

Cíle:

- Vytvořit funkční systém dalšího vzdělávání, který bude atraktivní pro zaměstnance i zaměstnavatele a bude odpovídat poptávce po pracovní síle - předpoklad pro jejich udržení či návrat na trh práce
- Zvýšit podíl seniorů zapojených do vzdělávání prostřednictvím U3V, virtuálních U3V, akademií a dalších vzdělávacích kursů seniorů, a to s ohledem na místní dostupnost
- Podporovat neformální vzdělávání seniorů

Opatření:

- Příprava podpurných materiálů pro pedagogické pracovníky
- Využití informačních a komunikačních technologií nebo sítě veřejných knihoven (umožnit účast i lidem z mimo univerzitních lokalit - měst a vesnic)
- Široká osvěta o potřebě celoživotního učení, příklady dobré praxe
- Podpora nových forem celoživotního učení (např. dobrovolnické aktivity, volnočasové aktivity, nové formy výuky)

Zhodnocení jednotlivých oblastí NAP a jejich plnění

Oblast: Dobrovolnictví a mezigenerační spolupráce

Cíle:

Větší porozumění mezi staršími a mladšími lidmi

Posílení participace seniorů v rodině a ve společnosti

Vychovávat k úctě ke stáří, posilování mezigenerační solidarity a spolupráce.

Opatření zaměřená na podporou mezigenerační solidarity, mezigeneračního dialogu, podpora soudržnosti generací:

Dobrovolnické aktivity (spolupráce v rodině, místní komunitě i na celospolečenské úrovni, využití volného času seniorů)

Příklady dobré praxe

Mezigenerační setkávání - podpora rozvoje multifunkčních komunitních center, podpora projektů na rozvoj dobrovolnictví seniorů

Zajištění vhodného právního rámce – zákon o dobrovolnické službě
č. 198/2002 Sb.)

Zhodnocení jednotlivých oblastí NAP a jejich plnění

Oblast: Kvalitní prostředí pro život seniorů

Cíle:

- Vytvořit prostředí příznivé pro všechny generace
- Vytvářet prostředí s odpovídající infrastrukturou, vhodnou nabídkou různých forem bydlení a dostatečné občanské vybavenosti

Opatření:

- Zajištění bezpečnosti seniorů a ochrany zdraví,
- Podpora nových forem bydlení (komodia, domovy seniorů, střediska multifunkčního setkávání)
- Zlepšení dostupnosti a úrovně poskytovaných sociálních služeb
- Dostupnosti veřejné dopravy, zvýšení bezbariérovosti
- Přístup k moderním technologiím – prostředí přátelské seniorům - vytvářet výrobky i služby uživatelsky přátelské pro starší generace, **senioři budou významnou spotřebitelskou skupinou**
- Aktivní zapojení seniorů do komunitního společenského života - **rozvoj Rad seniorů na místní i krajské úrovni – jedno z opatření NAP**

Zhodnocení jednotlivých oblastí NAP a jejich plnění

Oblast: Zdravé stárnutí

Cíle:

- Podpora zdravého životního stylu, a to po celý život, zlepšit prevenci a osvětu

Opatření:

- Podpora aktivit a projektů zaměřující se na podporu zdravého stárnutí
- Aktivizovat obce a regiony zapojit se do programů Národní sítě Zdravých měst ČR.
- Informační kampaně
- Prevence, zdravý životní styl
- Podpora vzdělávacích kursů v oblasti veřejného zdraví
- Využití finančních zdrojů EU v rámci nového programového období 2014+

Koordinace činností zřízených poradních orgánů vlády, např. Rady vlády pro seniory a stárnutí populace (MPSV) a Rady vlády pro zdraví a životní prostředí (MZ)

Zhodnocení jednotlivých oblastí NAP a jejich plnění

Oblast: Péče o nejkřehčí seniory s omezenou soběstačností

Cíle:

- Zajistit kvalitní péči, rozvíjet všechny druhy sociálních služeb (terénních a ambulantních vedle služeb pobytových) a umožnit setrvat seniorům co nejdéle v domácím prostředí, pokud to je možné

Projekt „**Podpora transformace sociálních služeb**“ - provázanost sociální a zdravotní péče

Opatření:

- Zlepšení systému dlouhodobé péče, vhodná nabídka služeb dle vývoje onemocnění včetně specializované geriatrické péče, které odpovídají rozdílným potřebám a specifickým životním situacím seniorů
- Individuální přístup, rozvoj sociální práce na obcích
- Zvýšit informovanost neformálních pečujících, vytvořit odpovídající podmínky pro pečující rodinné příslušníky a motivovat je k účasti na péči o své starší rodiče
- Podpořit rozvoj informačních a komunikačních technologií a služeb asistovaného života pro seniory

Zhodnocení jednotlivých oblastí NAP a jejich plnění

Oblast: Zaměstnávání starších pracovníků

Age Management - personální řízení zohledňující věk a měnící se schopnosti zaměstnanců

Opatření zaměřená na podporu rozvoje AM:

- **Osvěta** mezi zaměstnavateli a manažery, odstranění negativních stereotypů a předsudků na zaměstnance 50 +,
- **Age management - komplexní přístup vedoucí k řešení demografických změn na pracovišti**
- **Péče o zdraví, rozvoj pracovního prostředí**, podpora rozvoje fyzické kondice zaměstnanců,, přizpůsobení organizace práce a úprava pracovní doby, ergonomie práce, rozvoj mezigenerační spolupráce,

3 klíčové úrovně age managementu:

Společnost/národní úroveň – cílem je sociální soudržnost a hospodářský růst

Nástroje: Důchodová, sociální politika, vzdělávací systém, politika zaměstnanosti

Firma/organizační úroveň – udržení a rozvoj pracovních sil

Nástroje: AM jako součást společenské odpovědnosti firem

Jednotlivec/ individuální úroveň – udržení a obnova vlastní zaměstnatelnosti

Nástroje: Odpovědnost, plánování budoucnosti s ohledem na pracovní dráhu, celoživotní vzdělávání, postoj k vlastnímu zdraví

Zhodnocení jednotlivých oblastí NAP a jejich plnění

Oblast: Zaměstnávání starších pracovníků - opatření NAP na podporu rozvoje rozvoje age managementu

Opatření:

Analyzovat existující výsledky výzkumů zaměřených na pracovní schopnost výzkumných pracovišť v Evropské unii a ve světě (zejména výsledků z Finského institutu pro pracovní zdraví a dalších evropských států, např. Nizozemska, Rakouska, aj.) a realizovat výzkumný záměr na měření pracovní schopnosti zaměstnanců v ČR dle Finského vzoru

Opatření: Využití nekomerční licence Work Ability Index pro výzkum

Opatření: Zapojení se do mezinárodních projektů za účelem přenosu dobré praxe a šíření AM v ČR

Opatření: Iniciovat vznik nového týmu expertů složeného ze zástupců zaměstnavatelů, lékařů, sociologů, vzdělavatelů, demografů, ekonomů, úřadu práce, agentur práce a jednotlivých ministerstev s za účelem podpory rozvoje Age Managementu

Opatření: Vytvořit konkrétní návrhy na změnu legislativy za účelem akcentování vybraných nástrojů Age Managementu v oblasti pracovněprávní legislativy, ochrany zdraví při práci, revidovat oblast BOZP s ohledem na stárnutí zaměstnanců (nezbytnost zavedení ergonomických opatření)

Zhodnocení jednotlivých oblastí NAP a jejich plnění

Oblast: Zaměstnávání starších pracovníků - opatření NAP na podporu rozvoje age managementu

Opatření: Na základě výsledků statistických šetření a výzkumů ve vývoji pracovní schopnosti a produktivity iniciovat a formulovat návrhy pro změnu platné legislativy v této oblasti, která povede k posílení možností zaměstnávání starších pracovníků
(Opatření je v gesci MPSV, MZ, s termínem 2017)

Opatření a specifický cíl 9: Zvýšit znalosti o Age Managementu především u lékařů pracujících v oblasti pracovně-lékařské péče a ochrany zdraví při práci - realizace školení zaměřených na seznámení se s Indexem pracovní schopnosti a jeho používání ve vyšetřovacím schématu zdravotních prohlídek a jeho využití v oblasti ochrany zdraví při práci zejména věkové kategorie 50+
(Opatření je v gesci MPSV, MZ, s termínem 2017)

Zhodnocení jednotlivých oblastí NAP a jejich plnění

Oblast: Zaměstnávání starších pracovníků - strategie, metodiky a nástroje pro uplatňování AM:

WAI – index pracovních schopností a zavedení pojmu „pracovní schopnost“ do legislativy
Projekt TAČR – **Adaptace ve stáří ve vztahu ke zdravotnímu stavu a stupni závislosti a etické hodnoty při posuzování stupně závislosti** (řešitel - Všeobecná fakultní nemocnice)

Kariérové poradenství – poradenským nástrojem v ČR i v jiných zemích je např. bilanční diagnostika

Strategie a CSR řešení v oblasti workplace (Corporate Social Responsibility) - Společenská odpovědnost firem

Národní akční plán společenské odpovědnosti organizací (CSR) v České republice - schválení národní strategie CSR - strategického dokumentu usnesením vlády č. 199 ze dne 2. dubna 2014
Hlavní oblasti CSR: Ekonomická udržitelnost, **Workplace**, Marketplace, Komunita, Životní prostředí

Byznys pro společnost poskytuje firmám informace a doporučení pro zpracování a implementaci efektivních postupů a projektů v oblasti lidských zdrojů.

<http://byznysprospolecnost.cz/co-je-csr-a-udrzitelne-podnikani.html>

Závěr

Stárnutí populace – celosvětový problém - řeší se nejen v České republice, ale v celém světě - poměr důchodců a pracovně činných se bude zhoršovat

Důraz na prevence je předpokladem pro zvládnutí problémů spojených se stárnutím populace v budoucnosti.

Provázanost opatření Národního akčního plánu s Programovým prohlášením vlády a koncepcemi, vytvářených na jednotlivých rezortech

Aktivní stárnutí - možnost zapojení seniorů do života společnosti, důstojné prožívání stáří, ale i odpovědný přístup ke svému životu a ke svému zdraví.

Mediální obraz - podpora pozitivního pohledu veřejnosti na stáří, je proto nutné, aby všichni gestoři opatření Národního akčního plánu více medializovali problematiku stárnutí a související práva seniorů.

Děkuji za pozornost

